

Sygn. akt II Ca 1212/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Miczke (spr.)

Sędziowie : SSO Małgorzata Radomska-Stęplewska

SSO Danuta Silska

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Kwitowska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...)Spółdzielni Produkcyjnej(...) w N.

przy uczestnictwie (...) S.A.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 12 maja 2016 r.

sygn. akt XII Ns 460/14

p o s t a n a w i a:

1. oddalić apelację;

2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania 240 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

3. nakazać ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu 1848,28 zł tytułem kosztów opinii biegłego w postępowaniu odwoławczym.

Małgorzata Radomska – Stęplewska Marcin Miczke Danuta Silska

UZASADNIENIE

(...) Spółdzielnia Produkcyjna (...) w N. wniosła o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu obciążającej nieruchomość wnioskodawczynie, położoną w miejscowości B., dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą numer (...), na rzecz przedsiębiorcy (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., której treścią będzie znoszenie istnienia pod powierzchnią nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych oraz zapewnienie uczestnikowi prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim

sprzętem oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy jednorazowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej przez biegłego, płatnego w terminie 14 dni od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie, a także o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania w całości, z jednoczesnym zobowiązaniem do zwrotu na rzecz uczestnika postępowania kosztów zastępstwa radcy prawnego według spisu kosztów, a w jego braku - według norm przepisanych.

Postanowieniem z 12 maja 2016 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu w pkt 1. ustanowił na nieruchomości położonej w B., gmina M., obejmującej działkę numer (...), arkusz mapy (...), dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą numer (...), na rzecz uczestnika postępowania - (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W., służebność przesyłu, o przebiegu zgodnym z mapą służebności przesyłu g1400 (wariant 1) sporządzoną przez biegłego sądowego J. M., która stanowi integralną część niniejszego postanowienia i znajduje się na k. 252 akt sprawy, polegającą na prawie korzystania z nieruchomości opisanej wyżej w zakresie zgodnym z przeznaczeniem urządzeń w postaci gazociągu tranzytowego o średnicy DN 1400 wraz ze światłowodem i infrastrukturą towarzyszącą, w tym na prawie wejścia na teren nieruchomości obciążonej przez uczestnika postępowania oraz przez występujące w jego imieniu podmioty w celu przejścia i przejazdu (w tym także ciężkim sprzętem) do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz prawie swobodnego przemieszczania się wzdłuż pasa eksploatacyjnego oznaczonego na ww. mapie, w celu wykonywania niezbędnych robót związanych z eksploatacją, konserwacją, modernizacją, remontami, przeprowadzaniem bieżących napraw, badaniami oraz usuwaniem awarii, przez czas nieokreślony, w pkt2. zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwotę 16.405 zł (szesnaście tysięcy czterysta pięć zł) tytułem jednorazowego odszkodowania za ustanowienie służebności przesyłu, w pkt 3. poniesionymi przez wnioskodawcę i uczestnika kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę i uczestnika - każdego w zakresie poniesionym.

Apelację wniósł wnioskodawca. Zaskarżył postanowienie w całości. Zarzucił Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie art.110 pkt 1 w związku z art.2 pkt 30, art.10 §2 i art.10 §4 rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie warunków technicznych, jakim - powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie z dnia 26.04.2013 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 640) w związku z pkt 4 tabeli nr 1, załącznika nr 2 do w/w rozporządzenia w związku z art.305¹ k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie oraz ustanowienie służebności przesyłu w pasie nie obejmującym całej części nieruchomości, z której korzysta uczestnik, a w konsekwencji ustalenie wynagrodzenia, którego wysokość nie ma charakteru odpowiedniego w rozumieniu art.305² §1 k.c.

2) naruszenie art.305² k.c. w związku z art.225 k.c. i art.230 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu obejmujące jedynie wynagrodzenie za dalsze korzystanie z nieruchomości, a nie uwzględniające utraty wartości nieruchomości, jest wynagrodzeniem odpowiednim w rozumieniu tego przepisu.

Wnioskodawca wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez ustanowienie na nieruchomości położonej w B., gmina M., obejmującej działkę nr (...), arkusz mapy (...), dla której Sąd Rejonowy (...)w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) na rzecz uczestnika służebność przesyłu g1400 (wariant 2) o treści wskazanej w dalszej części zaskarżonego postanowienia i to za wynagrodzeniem wynoszącym 92.969,00 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, a nadto obciążenie uczestnika całością kosztów postępowania w sprawie na podstawie art.520 § 2 k.p.c.,

2) zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uczestnik wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje za własne (art.382 kpc). Ustaleń tych apelujący nie kwestionuje, zarzucając jedynie naruszenie prawa materialnego. W tej sytuacji nie istnieje potrzeba powtarzania ustaleń Sądu I instancji, bowiem jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy, w wypadku orzeczenia oddalającego apelację, wydanego na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, bez uzupełniania postępowania dowodowego, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych; wystarczy stwierdzenie, że ustalenia sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za swoje (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 1935r., C III 680/34, Zb. Urz. 1936, poz. 379, z dnia 14 lutego 1938 r., C II 2613/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380, z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83, z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, nie publ., z dnia 14 lutego 2013r., II CSK 292/12, Lex 1318346). Konieczne jest jednak wówczas ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów apelacji i wyjaśnienie, dlaczego zarzuty te zostały uznane za bezzasadne; wystarczy przy tym wskazanie - jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia - art. 385 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 1998 r. III CKN 372/97, nie publ. oraz z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999, z. 3, poz. 60).

Sąd II instancji orzekł na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, a uzupełnienie postępowania dowodowego dotyczy jedynie opinii biegłego z dziedziny gazownictwa, która potwierdziła ustalenia Sądu Rejonowego odnośnie zakresu służebności przesyłu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z wyroku z dnia 14 lutego 2013 r. (II CSK 292/12 LEX nr 1318346), przepis art. 328 § 2 k.p.c. ma - przez odesłanie unormowane w art. 391 k.p.c. - odpowiednie zastosowania w postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Zakres jego zastosowania zależy od treści wydanego wyroku oraz od działań procesowych podejmowanych przez sąd odwoławczy, wynikających z zarzutów apelacyjnych i limitowanych granicami apelacji.

Sąd Okręgowy podziela ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Rejonowy oraz podstawę materialnoprawną rozstrzygnięcia w zakresie ustanowienia służebności oraz wynagrodzenia.

Zarzut naruszenia wymienionych w apelacji przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z 26.04.2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013/640) jest niezasadny. Rozporządzenie to nie ma zastosowania w sprawie. Rozporządzenie ma bowiem zastosowanie, zgodnie z § 1, przy projektowaniu, budowie, przebudowie sieci gazowej służącej do transportu gazu ziemnego. Dlatego § 110 rozporządzenia w zakresie, w jakim odnosi się do gazociągów wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 r. lub dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę (pkt 1), dotyczy tylko ich przebudowy i na ten przypadek projektowania. Poprzedzające w/w rozporządzenie, to jest Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe z dnia 30 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 97, poz. 1055) także nie ma zastosowania wobec treści jego § 89, zgodnie z którym przepisów rozporządzenia nie stosuje się do gazociągów, stacji gazowych, punktów redukcyjnych, tłoczni i magazynów gazu wybudowanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia i dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę. Poprzedzające je rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. Nr 139, poz. 686) weszło w życie 12.12.1995 r. Jednak zgodnie z § 91 przepisów rozporządzenia nie stosuje się do gazociągów, stacji gazowych, punktów redukcyjnych i tłoczni wybudowanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, a także gazociągów, stacji gazowych, punktów redukcyjnych i tłoczni, dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę. Z akt sprawy nie wynika, kiedy wydano pozwolenie na budowę spornego gazociągu. Bezspornie natomiast gazociąg wybudowano między 1996 a 1998 r. Zatem zastosowanie znajduje jedno z dwóch rozporządzeń – wymienione wyżej rozporządzenie z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, albo poprzedzające je rozporządzenie Ministra

Przemysłu i Handlu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe z dnia 24 czerwca 1989 r. (Dz.U. Nr 45, poz. 243) (wejście w życie 10.08.1989r.), jeśli pozwolenie na budowę wydano przed 12.12.1995 r.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 lipca 2017 r. (V CSK 636/16 publ. Legalis) wskazał, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 1999 r. (P 9/98 OTK 1999, nr 4, poz. 75) stwierdzono, że art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, zawierający delegację dla wydania rozporządzeń z 1995 r. i z 2013 r. nie może być rozumiany jako podstawa ograniczenia praw i wolności właścicieli nieruchomości, tylko ustalania norm technicznych. Podobnie sądy administracyjne, dokonując oceny przepisu § 89 cytowanego rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r., przyjęły, że funkcją tych przepisów przejściowych jest umożliwienie pozostawienia sieci już wybudowanych zgodnie z dotychczasowymi wymaganiami oraz umożliwienie zastosowania wcześniej obowiązujących przepisów w wypadku remontu lub przebudowy tych gazociągów, a nie stosowanie nowych normatywów odległościowych. Wskazano, że przepis ten ma znaczenie wyłącznie dla budowy sieci gazowej i nie uzasadnia ograniczeń realizacji obiektów obecnie lokalizowanych w pobliżu gazociągów na poprzednich zasadach (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 marca 2009 r., II OSK 337/08, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 września 2013 r., II OSK 900/12). Podobnie należy ocenić rozporządzenie z 1989 r. wydane na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 października 1974 r. - Prawo budowlane (Dz.U. Nr 38, poz. 229, z 1981 r. Nr 12, poz. 57, z 1983 r. Nr 44, poz. 200 i 201, z 1984 r. Nr 35, poz. 185 i 186, z 1987 r. Nr 21, poz. 124 i z 1988 r. Nr 41, poz. 324), bowiem brzmienie przepisów art.6 ust.2 pkt 2 i art.5 ust.4 pkt 1 prawa budowlanego z 1974 r. było tożsame z brzmieniem przepisów art.7 ust.2 pkt 2 w zw. z art.7 ust.1 pkt 1 prawa budowlanego z 1994 r. Zatem skoro gazociąg zbudowano przed 2013 r., nie może mieć zastosowania rozporządzenie z 2013 r. jeśli pozwolenie na budowę wydano przed 12.12.1995 r., to nie znajdzie zastosowania rozporządzenie z 1995 r., ale wcześniejsze z 1989r.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wymienionego judykatu wyjaśnił jednak także, że przesądzające znaczenie należy przypisać temu, że strefy ochronne gazociągów (przy odmiennym nazewnictwie wynikającym z kolejnych rozporządzeń, tj. minimalna odległość od obiektów terenowych, podstawowa odległość od obiektów terenowych z możliwością zmniejszenia o 25 %, strefa kontrolowana) każdorazowo stanowiły pojęcie normatywne, wprowadzające z mocy prawa ograniczenia prawa własności oraz równoległe ograniczenia dla inwestorów w kolejnych przedsięwzięciach inwestycyjnych. Wyznaczające je ograniczenia zawarto w aktach wykonawczych prawa budowlanego, zatem źródłem było prawo publiczne, a nie cywilne. Wszyscy inwestorzy, w tym przedsiębiorstwa przesyłowe byli zobowiązani, a nie uprawnieni do ich stosowania zarówno przy rozpoczęciu każdej kolejnej inwestycji (budowy, rozbudowy, przebudowy), jak i do sprawowania i nadzoru nad przestrzeganiem przez osoby trzecie w trakcie eksploatacji sieci (funkcja kontrolna). Celem wprowadzenia „stref ochronnych” nie było więc poszerzenie zakresu władztwa przedsiębiorstwa przesyłowego nad nieruchomością poprzez posiadanie, pobieranie korzyści jako podstawy przysporzenia, prowadzącego do powiększenia jego majątku, tylko zapewnienie bezpiecznych warunków eksploatacji i funkcjonowania gazociągu w danym otoczeniu. Tworzono je w oznaczonym czasie uwzględniając istniejące ograniczenia stanu faktycznego i jednocześnie utrwalając je, a tym samym na przyszłość wyznaczając zakres wykonywania prawa własności. Określenie granic strefy kontrolowanej dla właściciela nieruchomości jest jedynie źródłem obowiązków biernego zachowania, w zasadzie nie ulegających zmianie.

Wyrok Sądu Najwyższego jest kontynuacją linii orzeczniczej zapoczątkowanej przytoczoną przez Sąd Rejonowy uchwałą z dnia 11 grudnia 2015 r. (III CZP 88/15 OSNC 2016 nr 12, poz. 144, str. 62, www.sn.pl, GP, Biul. SN 2015 nr 12, Biul. SN Pr. Kar. 2016 nr 1, KSAG 2016 nr 2, str. 128, Legalis), następnie potwierdzoną w postanowieniu z dnia 18 maja 2016 r. (V CSK 531/15 publ. Legalis). Sąd Okręgowy podziela przytoczone poglądy Sądu Najwyższego. Nie podziela więc wcześniej wyrażonego poglądu (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 listopada 2013 r. II CSK 69/13, OSNC 2014 nr 9, poz. 91, str. 52, www.sn.pl, Biul. SN 2014 nr 2, MoP 2014 nr 14, poz. 752, Legalis), że posiadanie nieruchomości w zakresie służebności przesyłu gazu przez przedsiębiorcę korzystającego z tej nieruchomości bez tytułu prawnego obejmuje także strefę ochronną, przewidzianą w przepisach normujących warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe.

Rację ma zatem Sąd Rejonowy, że służebność przesyłu powinna obejmować strefę eksploatacji gazociągu, w której przedsiębiorstwo przesyłowe może korzystać z nieruchomości obciążonej w postaci wejścia na nią, przejścia

i przejazdu, w tym także ciężkim sprzętem, do gazociągu, światłowodu i infrastruktury towarzyszącej oraz przemieszczania się wzdłuż pasa eksploatacyjnego w celu wykonywania robót konserwacyjnych, modernizacyjnych, remontowych i naprawczych, badań i usuwania awarii, a więc wszystkiego, co wynika z prawidłowej eksploatacji gazociągu zgodnie z przeznaczeniem. Strefa kontrolowana jest obciążeniem publicznoprawnym, a ewentualnego odszkodowania należy szukać na podstawie innych przepisów prawa, w tym przede wszystkim art.36 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami) ewentualnie art.36 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz.U. Nr 89, poz. 415 ze zmianami).

Wnioskodawca nie zgłaszał w I instancji zarzutów odnośnie zakresu działań eksploatacyjnych podejmowanych przez uczestnika, w tym, że wykraczają one poza pas 10 metrów (po 5m od osi gazociągu). Nie żądał przedłożenia przez uczestnika całej Instrukcji eksploatacji gazociągu. Tym niemniej lektura Instrukcji przedłożonej przez uczestnika w toku postępowania odwoławczego jasno pokazuje, że czynności eksploatacyjne wymienione w postanowieniu Sądu Rejonowego, wcześniej zweryfikowane przez biegłego M., obejmują jedynie pas eksploatacyjny, a nie strefę kontrolną. W strefie kontrolnej uczestnik podejmuje jedynie działania kontrolne i nie ma znaczenia, że wprowadził te zapisy do Instrukcji, skoro ze swojej istoty ograniczenia wynikające ze stref kontrolnych odnoszą się do prawa publicznego.

Na marginesie powołany przez skarżącego § 10 rozporządzenia z 2013 r. o podejmowaniu przez przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się transportem gazu ziemnego czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość i prawidłowe użytkowanie gazociągu nie oznacza wykonywania jakichkolwiek czynnych ingerencji na nieruchomości obciążonej. Czynne działania przedsiębiorstwa przesyłowego nie dotyczą więc sfery władztwa właściciela nieruchomości. Czynności kontrolne to w szczególności działania nakierowane na ustanawianie stref kontrolnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Z tym natomiast może wiązać się powstanie roszczenia o odszkodowanie po stronie właściciela nieruchomości obciążonej służebnością przesyłu. Podobne uregulowanie miał § 9 rozporządzenia z 2001 r. Wcześniejsze rozporządzenia ustanawiały jedynie minimalne odległości podstawowe, bez określenia stref kontrolowanych i bez wskazania o wykonywaniu przez przedsiębiorstwo przesyłowe działań kontrolnych. Sens przepisów był jednak podobny, a przedsiębiorstwa przesyłowe miały prawo i obowiązek podejmowania działań (i z doświadczenia wiadomo, że je podejmowały) w celu ustanawiania w planach zagospodarowania przestrzennego określonych stref zwanych ochronnymi bądź kontrolnymi.

Wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno odpowiadać zakresowi korzystania z nieruchomości obciążonej przez przedsiębiorstwo przesyłowe. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2017 r. (V CSK 636/16 Legalis) stwierdził, że roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości kierowane przez właściciela przeciwko przedsiębiorstwu przesyłowemu powinno obejmować taki sam teren jak wynagrodzenie za ustanowienie służebności. Z uzasadnienia wyroku wynika, że wynagrodzenie nie przysługuje za obszar strefy kontrolowanej, ale jedynie pasa eksploatacyjnego. Cel ustanowienia tzw. stref ochronnych, ich zakres przedmiotowy, związane z nimi prawa oraz obowiązki właściciela i przedsiębiorstwa przesyłowego wykluczają uzyskanie wynagrodzenia w oparciu o przepisy odnoszące się do roszczeń uzupełniających.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 15 czerwca 2015 r. (V CSK 468/14 publ. Legalis) stwierdził, że wynagrodzenie należne na podstawie art. 305² § 2 KC powinno uwzględniać taki uszczerbek (cały uszczerbek), który jest następstwem ustanowienia służebności. Źródło rekompensowanego uszczerbku powinno więc leżeć w zdarzeniu, jakim jest powstanie prawa, tu: służebności, przez które to zdarzenie uszczerbek ten staje się trwały i nieodwracalny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II CSK 681/10), a nie w innych zdarzeniach faktycznych lub prawnych czy też w przepisach prawa. Sąd Najwyższy stwierdził tak w kontekście ograniczeń wykonywania własności wynikających z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Sąd Najwyższy wskazał, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi prawo miejscowe (art. 94 Konstytucji RP), jest więc prawem obowiązującym na danym obszarze; ograniczenia korzystania z nieruchomości (i będący tego następstwem uszczerbek w majątku właściciela nieruchomości obciążonej) chociażby pozostające w związku z usytuowaniem na nieruchomości infrastruktury przesyłowej, ale wynikające z przepisu prawa, nie mogą być

rekompensowane przez przedsiębiorcę przesyłowego. Przedsiębiorca przesyłowy uzyskuje cywilne prawo podmiotowe i za jego uzyskanie ma uiścić wynagrodzenie rekompensujące uszczerbki wynikłe z powstania jego prawa, a nie powstałe na skutek reglamentacji publicznoprawnej.

W powołanym wyżej postanowieniu z dnia 18 maja 2016 r. (V CSK 531/15 publ. Legalis) Sąd Najwyższy rozpoznając roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości kierowane przez właściciela przeciwko przedsiębiorstwu przesyłowemu stwierdził, że powinno ono obejmować taki sam teren, jak wynagrodzenie za ustanowienie służebności. Granice przedmiotowe korzystania nie ulegają bowiem zmianie, powstaje tylko tytuł prawny (ograniczone prawo rzeczowe). Teren ten, jak wynika z wyżej przedstawionego uzasadnienia, ograniczył do pasa eksploatacyjnego, a nie do strefy kontrolowanej. Wprost wskazał to Sąd Najwyższy w powołanej uchwale z dnia 11 grudnia 2015 r. III CZP 88/15.

Podsumowując należy stwierdzić, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno obejmować cały uszczerbek właściciela nieruchomości obciążonej związany z ograniczeniem wykonywania własności jego nieruchomości, ale jedynie ten pozostający w związku z zakresem ustanowionego prawa służebności. Nie ma więc podstaw do tego, aby obciążać przedsiębiorstwo przesyłowe zapłatą wynagrodzenia obejmującego pas strefy kontrolowanej przekraczający pas eksploatacyjny. Po drugie rację ma Sąd Rejonowy, że przy ustalaniu wynagrodzenia należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności konkretnego przypadku. W tej sprawie okolicznością istotną było wypłacenie przez uczestnika wnioskodawcy odszkodowania na podstawie umowy z 18.10.1996 r. Jak ustalił Sąd Rejonowy, umowa dotyczyła budowy i eksploatacji gazociągu, a odszkodowanie obejmowało szkody związane z budową gazociągu, w tym w szczególności za poniesione straty w zasiewach, uprawach i zbiorach oraz za zmianę struktury ziemi, za ewentualne (bo nie opisano, aby wystąpiły) straty w mieniu ruchomym i nieruchomym, za niemożność korzystania z nieruchomości spowodowaną brakiem dostępu, za utratę wartości pasa gruntu o szerokości 10 metrów, za usytuowanie słupków znacznikowych i studzienek oraz za zniszczenia. Wypłacenie odszkodowania miało ten skutek, że uszczerbek w majątku wnioskodawcy obejmujący wymienione szkody został naprawiony. Słusznie Sąd Rejonowy ocenił, że skoro odszkodowanie obejmowało obniżenie wartości nieruchomości, to w ramach wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie ma mowy o uszczerbku wnioskodawcy związanym z tym obniżeniem. Uszczerbek ten wystąpił, ale został naprawiony. Zakres naprawionej szkody nie obejmował natomiast korzystania z nieruchomości na potrzeby ustanowienia służebności przesyłu. Wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości nie stanowi szkody, bo nie jest związane z uszczerbkiem w majątku właściciela nieruchomości obciążonej. Dotyczy bowiem przyszłości, a szkoda może mieć swoje źródło w przeszłości. Za korzystanie z nieruchomości, a w istocie za współkorzystanie z pasa gruntu o szerokości 10 m (bo korzystanie wyłączone obejmuje jedynie strefę wokół elementu naziemnego) wnioskodawcy należy się wynagrodzenie.

Wbrew stanowisku wnioskodawcy, wynagrodzenie należy się za ustanowienie służebności przesyłu, a nie za samo posadowienie urządzeń. Wynika to jasno z przepisu art. 305² kc (§ 1 - przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem., § 2 - właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Z samego posadowienia urządzeń nie wynika konieczność zapłaty wynagrodzenia za ustanowienie służebności, a co najwyżej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Samo natomiast wyliczenie wysokości wynagrodzenia związane jest, co oczywiste, z posadowieniem urządzeń przesyłowych na nieruchomości obciążonej i wpływem tego posadowienia na zakres dalszego korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe i właścicieli nieruchomości, jak i ewentualnie obniżenie wartości nieruchomości.

Mając powyższe na uwadze apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna na podstawie art. 385 w zw. z art. 13 § 2 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 391 par. 1 kpc uznając, że na etapie postępowania odwoławczego interesy wnioskodawcy były sprzeczne. Wnioskodawca był zainteresowany ustanowieniem służebności przesyłu w granicach strefy kontrolowanej i uzyskaniem odpowiednio wyższego wynagrodzenia, uczestnik przeciwnie. Wnioskodawca nie zaspokoił swojego interesu z braku prawnych do tego przesłanek. W związku z tym ponosi koszty postępowania powstałe w II instancji. Wynagrodzenie pełnomocnika

pozwanego w kwocie 240 zł wynika z § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015/1804) w pierwotnym brzmieniu w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2016/1667), a to wobec faktu, że apelacja została wniesiona w sierpniu 2016 r. Wnioskodawca ponosi także koszty wynagrodzenia biegłego z dziedziny gazownictwa w kwocie 1.848,28 zł.

SSO Małgorzata Radomska – Stęplewska SSO Marcin Miczke SSO Danuta Silska